

การสื่อสารของนักแสดงเพื่อก้าวข้ามทัศนคติของผู้ชมสู่การเป็นผู้ชนะ ในบทบาท ‘รัศมีดาว’ จากละครเวทีเรื่อง ‘ผู้ชนะ’ Communication of Actress to Overcome the Audiences’ Attitude toward Being the Winner as Rassameedaw’s Character on Theater Play “The Stronger”

อนรรฆอร บุรมัธยานนท์*

บทคัดย่อ

การสื่อสารของนักแสดงในฐานะตัวละครเพื่อให้ผู้ชมเชื่อตามนั้น ตัวนักแสดงต้องเชื่อตามที่ตัวละครเชื่อให้ได้เสียก่อน นอกเหนือจากการสื่อสารกับผู้อื่น หมายถึงการสื่อสารกับผู้กำกับกับการแสดง การสัมภาษณ์หรือพูดคุยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ก็คือการสื่อสารภายในตัวบุคคลเพื่อก้าวข้ามทัศนคติของตนเองที่มีต่อตัวละครที่ไม่สามารถเชื่อตามตัวละครได้ให้มีความเห็นและเชื่อตามที่ตัวละครเชื่อได้ แล้วนักแสดงจะสามารถทำให้ผู้ชมที่มีทัศนคติหรือความเชื่อไม่ตรงกับตัวละครที่นักแสดงได้รับบทบาทสามารถคล้อยตามความเชื่อของตัวละครได้เช่นกัน

คำสำคัญ: การสื่อสาร / ทัศนคติ / ละครเวที

Abstract

Communication of an actress as a character to audiences, the actress has to believe like the character believes. Besides the actress has to communicate with the others such as Director is intra-personal communication. It can help the actress to overcome self-attitude to love and belief the character. So, this effects to Audiences’ Attitude to love and belief the character too.

Keywords: Communication / Attitude / Theater Play

ภาพที่ 1 โปสเตอร์ละครเวที “ผู้ชนะ”

ความนำ

นักแสดงในฐานะที่เป็นผู้สื่อสารแทนตัวละครด้วยการสวมบทบาทเป็นตัวละคร โดยที่นักแสดงต้องสื่อสารผ่านคำพูด ท่าทาง น้ำเสียง ทัศนคติ ความเชื่อ ภูมิหลัง และอื่น ๆ ของตัวละคร เพื่อให้ความต้องการของตัวละครบรรลุผล ซึ่งนักแสดงต้องใช้เวลาศึกษาตัวละครให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทำให้นักแสดงต้องใช้ทักษะด้านการแสดงอย่างมาก ถึงแม้ว่าลักษณะการใช้ชีวิต ทัศนคติและความเชื่อของตัวนักแสดงจะแตกต่างกับตัวละครเพียงใดก็ตาม

ละครเวทีเรื่องผู้ชนะ (The Stronger) โดยออกุส สตรินเบิร์ก (August Strindberg) ซึ่งเวอร์ชันที่ผู้เขียนกล่าวถึงนี้เกิดขึ้นจากงานสร้างสรรค์เพื่อการวิจัยของอาจารย์

* อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ดร.ประภัสสร จันทรสถิตย์พร อาจารย์ประจำภาควิชา วาทยุทธศาสตร์และสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำบทละครที่แปลและเรียบ เรียงโดย รศ.สดีโส พันธุ์โกมล มาสร้างสรรค์เป็นละคร เวทีที่มีเป้าหมายเพื่อทดลองว่าเรื่องรูปลักษณ์ภายนอกของ นักแสดงที่มีรูปร่างใหญ่ว่ามีผลต่อความเชื่อของผู้ชมต่อ อาชีพของตัวละครที่เป็นดารารหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนได้รับ เกียรติให้เป็นนักแสดงที่รับบทบาทเป็นตัวละคร “รัศมี ดาว” ร่วมด้วยอาจารย์ชญาณี ฉลาดธัญญกิจ อาจารย์ ประจำภาควิชาการสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ในบทบาทของ “ดาวนภา” นอกจากนี้ ละครเวอร์ชันนี้ยังมีการปรับบริบทบางอย่างให้เป็น ปัจจุบันขึ้น เช่น ชื่อของตัวละครที่เป็นสามี จากเดิมชื่อ จรรย์ เปลี่ยนเป็น กฤษณ์ เป็นต้น

ละครเวทีเรื่อง ผู้ชนะ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับหญิง สาวสองคนที่กำลังพูดคุยกันในร้านกาแฟเกี่ยวกับชีวิต ของตนเองทั้งในอดีตและปัจจุบันที่พัวพันกับคุณกฤษณ์ ผู้จัดละครชื่อดัง ซึ่งเป็นคนรักเก่าของดาวนภา อดีตดาราดัง ที่ออกจากวงการไปแล้ว และคุณกฤษณ์ก็เป็นสามี ของรัศมีดาว ดาราชื่อดังในปัจจุบัน โดยที่ดาวนภานั่งดื่ม กาแฟและอ่านหนังสืออยู่ในร้านกาแฟแห่งหนึ่ง รัศมีดาว เดินเข้ามาในร้านกาแฟแล้วพบดาวนภานั่งอยู่ รัศมีดาว จึงเข้าไปพูดคุยกับดาวนภาเกี่ยวกับชีวิตหลังจากออก วงการไป และพูดถึงชีวิตของตนเองทั้งเรื่องงาน ครอบครัว และความรัก ที่รัศมีดาวมองว่าตนเองประสบความสำเร็จ ในทุก ๆ ด้านเมื่อเทียบกับดาวนภาแล้วตนเองชนะอีกฝ่าย หนึ่งทุกประการ แต่การสนทนาครั้งนี้ทำให้รัศมีดาวรู้ว่า คุณกฤษณ์กำหนดชีวิตของตนเองให้ดำเนินช้าร่อยกับดาว นภา ทั้งเรื่องของโปรดที่ดาวนภาชอบทาน ขนมที่ดาว นภาชอบทำ เสื้อผ้าที่ดาวนภาชอบใส่ ชื่อของลูกที่ตั้งให้ คล้องกับดาวนภา รวมถึงให้ตนเองเปลี่ยนชื่อเป็นรัศมีดาว เพื่อให้คล้องกับดาวนภา จึงทำให้รู้ว่าคุณกฤษณ์ยังรักดาว นภาและตนเองเป็นเพียงตัวแทนของดาวนภาเท่านั้น ซึ่ง ทำให้รัศมีดาวเสียใจและรู้สึกพ่ายแพ้ อย่างไรก็ตามรัศมี ดาวก็เลือกที่จะเชื่อว่าวิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่นี้คือ หนทางที่ดีที่สุดสำหรับตัวเอง ไม่ว่าจะสามีของตนจะรักใครก็ตาม แต่สามีก็เลือกแต่งงานสร้างครอบครัวกับตนเองอย่างถูก ต้องตามกฎหมาย ใช้ชีวิตอย่างเปิดเผยให้สังคมรับรู้ ซึ่ง ทำให้รัศมีดาวเชื่อว่าการได้แต่งงานมีครอบครัวคือวิถีของ ผู้ชนะ

ละครเรื่องนี้ตัวละครดาวนภาเป็นตัวละครที่ไม่มี บทพูดเลยแม้แต่คำเดียว ตัวละครใช้การสื่อสารผ่าน อวัจนภาษาเท่านั้น ส่วนผู้เขียนได้รับบทบาทเป็นรัศมี ดาวที่มีบทพูดตลอดทั้งเรื่อง โดยอาจารย์ ดร.ประภัสสร จันทรสถิตย์พร ผู้กำกับการแสดงต้องการให้ตัวละครทั้งสอง แสดงออกมาให้ผู้ชมรู้สึกได้ว่าตัวละครทั้งสองต่าง “รู้สึก ชนะ” ในวิถีแนวทางของตนเอง โดยละครเรื่องนี้ถูกจัด แสดงขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกจัดแสดงในวันพุธที่ 8 มีนาคม 2560 ณ ห้องประชุม ดร.เทียม โชควัฒนา คณะ นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในเทศกาลละคร โรงเล็ก โดยผลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ธนกร พลฤษชาติถาวร และอาจารย์วณิชชา ภราดรสุธรรม อาจารย์ประจำภาควิชาการสื่อสารการแสดง คณะ นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม หนึ่งในผู้ชมการแสดง ในรอบแรกให้ความเห็นว่า การสื่อสารของตัวละครรัศมี ดาวมีความประหม่าเมื่อพูดคุยกับดาวนภา ถึงแม้ว่าคำ พุดดูเหมือนว่ารัศมีดาวจะพอใจกับการได้แต่งงานกับคุณ กฤษณ์ ถึงแม้ว่าสามีจะมีใจอยู่กับดาวนภาก็ตาม จึงทำให้ รู้สึกว่าลึก ๆ แล้ว รัศมีดาวไม่ได้รู้สึกยินดีกับวิถีที่ตนเอง เลือกนั้น ดังนั้นจึงมีความเห็นว่ารัศมีดาวไม่ได้ชนะจาก การแสดงครั้งนี้และผู้เขียนเองในฐานะนักแสดงก็รู้สึก ว่ารัศมีดาวไม่สามารถแสดงได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้ กำกับการแสดงตั้งไว้เช่นกัน

ส่วนการแสดงครั้งที่ 2 จัดแสดงขึ้นในวันเสาร์ที่ 25 มีนาคม 2560 ณ โรงละครมหาวิทยาลัยสยาม เมื่อ การแสดงเสร็จสิ้นได้มีการพูดคุยหลังเสร็จสิ้นการแสดง (Post Talk) กับรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริภายะ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม หนึ่งในผู้ ชมการแสดงรอบนี้ โดยได้แสดงความเห็นว่าหากต้อง ตัดสินว่าใครคือผู้ชนะก็ตัดสินใจไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ความเห็นของอาจารย์วณิชชา ภราดรสุธรรม ที่เป็นผู้ชม การแสดงทั้ง 2 รอบก็ให้ความเห็นว่ารอบนี้มีความสุขกัน จะมองว่าตัวละครทั้งสองชนะตามวิถีที่ตนเองเลือก หรือ จะมองว่าแพ้ทั้งคู่ก็ได้ และยกยอชัยชนะให้แก่คุณกฤษณ์สามี ของรัศมีดาวและอดีตคนรักของดาวนภาก็ได้ ซึ่งทำให้เห็น ถึงการตกตะกอนความคิดของนักแสดงในเรื่องของการ ปรับทัศนคติจนนำไปสู่การเปลี่ยนความเชื่อให้เป็นไปตาม ตัวละครรัศมีดาว จนสามารถสื่อสารให้ผู้ชมสามารถเชื่อ ตามได้ว่ารัศมีดาวพอใจกับวิถีที่ตนเลือกอย่างจริงใจ

อย่างไรก็ตามบทความเรื่องนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้เห็นการทำงานในฐานะนักแสดงที่รับบทพระศมีดาวเพื่อสื่อสารกับผู้ชม ซึ่งไม่ได้ต้องการเปรียบเทียบว่าตัวละครตัวหนึ่งชนะแล้วอีกตัวละครต้องเป็นผู้แพ้ แต่ผู้เขียนเห็นว่าทั้ง ๆ ที่ละครเรื่องเดียวกัน นักแสดงคนเดียวกัน ผู้กำกับคนเดียวกันและแสดงห่างกันเพียง 2 สัปดาห์ แต่ผลลัพธ์ของการสื่อสารกลับแตกต่างกันจากการเป็นผู้แพ้ในการแสดงรอบแรกสู่การเป็นผู้ชนะในการแสดงรอบที่สองของตัวละครพระศมีดาวตามความเห็นของผู้ชม จึงเป็นที่มาของการถอดความรู้จากการแสดงสู่บทความเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของบทความ

เพื่อแสดงให้เห็นอิทธิพลของการสื่อสารของนักแสดงสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักแสดงที่มีต่อตัวละครจนสามารถก้าวข้ามทัศนคติของผู้ชมได้

การสื่อสารของตัวละครที่ถูกมองเห็นผ่านสายตานิแสดงและผู้ชม

พระศมีดาวที่เดินเข้าร้านกาแฟอย่างมั่นใจว่าตนเองนั้นเป็นคนมีความมั่นใจในตนเอง ได้รับความสนใจจากคนรอบข้างเสมอ เป็นที่รู้จักในสังคมไทย ได้บังเอิญพบกับดาวนภาที่นั่งทอดอารมณ์กับหนังสือและน้ำลิ้นจี่โซดาของเธอ เมื่อพระศมีดาวเห็นดาวนภา เธอก็ดูขาดความเชื่อมั่นลงไปทันทีและเลือกที่จะเดินออกจากร้าน แต่เธอก็ตัดสินใจกลับมาพูดคุยกับดาวนภาเพื่อบอกอีกฝ่ายว่าตนคือผู้ที่ประสบความสำเร็จในทุกด้านและมีความสุขในชีวิตคู่มากกว่าดาวนภาอดีตคนรักของสามีของตนเอง ด้วยการพูดพลาแม่ไม่หยุดแบบไม่เปิดโอกาสให้อีกฝ่ายได้ตอบโต้เลยแม้แต่น้อย เพื่อตอกย้ำความคิดของตนเองว่าพระศมีดาวคือผู้ชนะเป็นเรื่องจริง

“ทำไมพระศมีดาวนิสัยไม่ดีขนาดนี้?” เป็นเสียงที่ดังขึ้นในหัวของผู้เขียนตอนที่ได้อ่านบทครั้งแรก และเป็นเสียงในหัวของผู้ชมหลายท่านเช่นกันเมื่อได้เห็นพฤติกรรมของพระศมีดาวที่มีต่ออดีตคนรักของสามีของเธอในละคร นอกจากนี้เมื่อพระศมีดาวพยายามพูดถึงเรื่องราวในอดีตและปัจจุบันของ “เราสามคน” ก็ทำให้เห็นถึงความรักที่คุณภรณ์มีต่อดาวนภา พระศมีดาวรู้ตัวทันทีว่าตนเป็นเพียงตัวตายตัวแทนของดาวนภาเท่านั้น

จากการสนทนาที่ยาวที่พระศมีดาวเพียงฝ่ายเดียวที่เป็นฝ่ายเผยข้อมูลออกมาจนทำให้พระศมีดาว ดาวนภา

และผู้ชมอนุมานได้ว่า “คุณภรณ์รักดาวนภา คุณภรณ์ไม่รักพระศมีดาว” เท่านั้นก็ทำให้ผู้เขียนที่รับบทเป็นพระศมีดาวก็ถูกความพ่ายแพ้กระแทกใส่เต็มอกจนแทบจะอึกเลือดหากนับเหตุการณ์ในเรื่องเป็นการวิ่งแข่งขัน ดาวนภาคงยืนรออยู่ที่เส้นชัย ส่วนพระศมีดาวคงต้องเร่งทำความเร็วเพื่อให้เข้าเส้นชัยให้ได้ก่อนดาวนภาหรือว่าเข้าพร้อมดาวนภา ก็ยังดี

ภาพที่ 2 การสื่อสารในการแสดงของนักแสดงทั้งสอง

เมื่อเห็นความเปลี่ยนแปลงของตัวละครพระศมีดาวผนวกกับความต้องการของผู้กำกับการแสดงว่าอยากให้พระศมีดาวรู้สึกว่าคุณชนะดาวนภา โดยให้ผู้ชมรู้สึกถึงแล้วว่าใครคือผู้ชนะกันแน่เมื่อดูละครเรื่องนี้จบ ทำให้ผู้เขียนตระหนักได้เลยว่าบทของพระศมีดาว 9 หน้า โดยต้องพูดคนเดียวทั้งเรื่องจะเป็นเรื่องเล็กไปเลยเมื่อเทียบกับการทำให้ทัศนคติของผู้ชมที่จะมองตัวละครพระศมีดาวคือผู้ชนะ

การสื่อสารความเชื่อเรื่องชัยชนะในความรัก

“ความรักชนะทุกสิ่ง” เป็นข้อความที่ผู้เขียนได้ยินในสื่อละครอยู่เรื่อย ๆ ถึงแม้ข้อความจะถูกบิดไปเป็นอย่างอื่นก็ตาม แต่ความเชื่อเรื่องความรักนี้ก็ยังคงฝังอยู่ในหัวของผู้เขียนและผู้ชมแน่นอน ซึ่งหนึ่งในผู้ชมละครเรื่องนี้คือ อาจารย์เจตน์จันทร์ เกิดสุข (สัมภาสถ, 2560) อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุ-โทรทัศน์-ภาพยนตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยามได้ให้ความเห็นว่า คนเราจะรู้สึกว่าคุณรักใคร่คือคนชนะ คนไม่ถูกรักคือคนแพ้ อยู่แล้ว อย่างละครโทรทัศน์เรื่อง เมียหลวง ที่ออกอากาศทางช่อง 33 ก็จะทำให้เห็นว่าพระเอกที่เจ้าชู้มีเมียน้อยหลายคน ท้ายที่สุดก็เลือกที่จะรักคนที่เขารัก นั่นก็คือเมียหลวงมากที่สุดอยู่ดี ไม่ว่าตอนจบของเรื่องจะลงเอยอย่างไร เมียหลวงจะมีความสุขหรือไม่ แต่ตัวละครเมียหลวงก็คือคนกำชัยชนะตามความเห็นของผู้ชม

ภาพที่ 3 การแสดงสีหน้าท่าทางของนักแสดง

นอกจากนี้อาจารย์วณิชชา ภราดรสุธรรม (สัมภาษณ์, 2560) อาจารย์ประจำภาควิชาการสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม ที่เป็นผู้ชมละครเรื่องนี้ทั้งสองรอบได้ให้ความเห็นว่า トラาบใดที่ตัวละครที่ถูกรักก็ต้องเป็นคนชนะ ส่วนตัวละครที่ไม่ถูกรักก็ต้องเป็นคนแพ้ ไม่ว่าจะคุณลักษณะเลือกแต่งงานกับรัศมีดาวก็ตาม เพราะคนเราถูกหล่อหลอมผ่านสื่อมาแบบนี้

อาจารย์วณิชชาได้กล่าวเพิ่มเติมว่าพฤติกรรมของรัศมีดาวที่เป็นฝ่ายรุกร้า ส่วนดาวนาภาเป็นฝ่ายตั้งรับอยู่หนึ่ง ๆ จะมองยังรัศมีดาวก็คือผู้พ่ายแพ้พอดี แล้วคนไทยยังถูกสั่งสอนว่าการตอบโต้ของผู้ชนะคือ ความนิ่งเฉย ที่ตรงกับสุภาษิตไทยที่ว่า “พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง” จึงทำให้เห็นว่าทั้งความเชื่อของคนไทยและพฤติกรรมของตัวละครรัศมีดาวส่งผลให้ตัวละครพ่ายแพ้ต่อดาวนาภาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของตัวผู้เขียนอย่างหนักแน่น นับว่าเป็นโจทย์ยากสำหรับนักแสดงที่ต้องสื่อสารความพ่ายแพ้ในรูปแบบของชัยชนะให้ผู้ชมเชื่อตามให้ได้

การสื่อสารภายในตนเอง: เครื่องมือสู่การปรับเปลี่ยนความเชื่อตามตัวละคร

จากการแสดงละครเวทีทั้งสองรอบที่ผ่านมา ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งที่ทำให้ตัวเองในฐานะนักแสดงสามารถเปลี่ยนความเชื่อตามตัวละครได้ในรอบที่ 2 ที่แสดงที่โรงละครมหาวิทยาลัยสยามจนทำให้นักแสดงสื่อสารเพื่อก้าวข้ามทัศนคติของผู้ชมได้คือ การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication) ซึ่งหมายถึง

กระบวนการสื่อสารซึ่งเกิดภายในตัวมนุษย์แต่ละคนทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวโดยใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (สมศักดิ์ คล้ายสังข์, ออนไลน์)

นอกจากนี้อาจารย์ ดร.ปอรรรัตน์ ยอดเนร ได้กล่าวถึงการสื่อสารภายในตนเอง ในบทความเรื่องภาวะผู้นำกับการสื่อสารในตนเองสู่การเปลี่ยนแปลง (Self-Leadership Through Transformative Learning) ในเว็บไซต์ของ Speech Communication Network (SPN) ว่ามนุษย์มีศักยภาพภายในตนเอง การเปลี่ยนแปลงนั้นเริ่มจากภายในบุคคล บุคคลใดที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงย่อมนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ตนเองเป็นอันดับแรกและการเคลื่อนไหวเพียงเล็กน้อยจากบุคคลหนึ่งนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อถึงคนอื่น ๆ รอบ ๆ ข้างได้ จากแนวทางการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของ Jack D. Mezirow ที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ตามแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อกระตุ้นให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการใหม่ ๆ และเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีคิด-พฤติกรรม จากภายในตนเองซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและสามารถสร้างขึ้นได้อีกไม่หยุดนิ่งหากเจ้าของประสบการณ์นั้นนั้นทำการใคร่ครวญและพิจารณาอย่างมีเหตุผลจะพบประตู่สู่การเปลี่ยนแปลง นำพามาซึ่งความคิดอื่น ๆ พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เป็นทางเลือกใหม่ให้กับตนเอง นับว่าเป็นการนำภาวะตนเองอย่างหนึ่ง

จากที่กล่าวมาทำให้เห็นว่าการสื่อสารภายในตนเองของนักแสดงสามารถปรับเปลี่ยนความเชื่อของนักแสดงให้เป็นไปตามตัวละครได้

การสื่อสารภายในตนเองของนักแสดง: นี่คือเรื่องของตัวละครไม่ใช่เรื่องของเรา

จากการวิเคราะห์บทละครเรื่องนี้ก่อนแสดง ผู้เขียนในฐานะนักแสดงที่สวมบทเป็นรัศมีดาวมีความรู้สึกว่ารศมีดาวเป็นคนนิสัยไม่ดี ทะเยอทะยานอยากได้ จนไม่สนใจว่าใครจะได้รับผลกระทบอะไร แย่งได้กระทั้งงานและคนรักของเพื่อนสนิทตนเองได้ ผู้เขียนไม่ชอบลักษณะนิสัยของตัวละครตัวนี้เลย ถ้าเป็นตัวเองคงไม่คิดจะทำอะไรแบบนี้ ทำให้เห็นว่าผู้เขียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อรัศมีดาวบวกกับความเชื่อของผู้เขียนที่มองว่าวิธีการสื่อสารตามบทของรัศมีดาวและความเชื่อของรัศมีดาวไม่ช่วยให้รัศมีดาวได้รับชัยชนะได้เลย

จากการสื่อสารภายในตนเองในฐานะนักแสดงที่แสดงละครเวทีมาหลายเรื่อง สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนระลึกอยู่เสมอเมื่อต้องแสดงละครว่า เรื่องราว พฤติกรรมและความเชื่อของตัวละครนั้นคือเรื่องราวของตัวละคร ไม่ใช่เรื่องของนักแสดง หากพฤติกรรมและความเชื่อของตัวละครไม่สอดคล้องกับนักแสดง นักแสดงไม่จำเป็นต้องไปวิตกกังวลว่าสิ่งที่ตัวละครสื่อสารไปนั้นจะมากกระทบกับตัวของนักแสดงเลย แต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นเรื่องที่ทำไต่ยาก

ทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักแสดงบรรลุสิ่งที่ต้องการได้คือการสื่อสารกับผู้กำกับการแสดงเกี่ยวกับความต้องการสูงสุดของตัวละคร (Super Objective) ให้มันวรัศมีดาวต้องการความรู้สึกปลอดภัยในความสัมพันธ์ของตนเองกับสามี การเข้ามาพูดคุยกับดาวนภาเพื่อตรวจสอบว่าความสัมพันธ์ของสามีและอดีตคนรักได้จบลงไปแล้วจริงๆ ไม่ได้ต้องการจะทำร้ายหรือประสงค์ร้ายอะไร หากนักแสดงสามารถจับความต้องการสูงสุดของตัวละครได้ มันแล้วก็จะทำให้นักแสดงเข้าใจความคิดของตัวละครได้มากขึ้นและสื่อสารเรื่องราวของรัศมีดาวสู่ผู้ชมได้อย่างดี

ภาพที่ 4 การแสดงของตัวละคร “รัศมีดาว”

ผู้กำกับการแสดงยังเน้นย้ำอีกว่า รัศมีดาวอยู่ในภาวะจับปลัดจับผลูที่ได้แสดงละครแทนดาวนภาจนประสบความสำเร็จด้านการแสดง คุณลักษณะก็มาชอบรัศมีดาวก่อนจริงๆ และรัศมีดาวก็เป็นเพื่อนรักกับดาวนภาเช่นกัน แต่สถานการณ์เอื้ออำนวยให้รัศมีดาวได้ประโยชน์ ด้วยความที่เธอก็เป็นคนธรรมดาคนหนึ่งที่มีโอกาสก็คว้าวัวเท่านั้น ทำให้นักแสดงเห็นมิติของตัวละครได้ชัดเจนขึ้นและมองรัศมีดาวในฐานะผู้หญิงธรรมดาที่มีอยู่ในโลกนี้ได้ นี่เท่ากับว่าการสื่อสารกับผู้กำกับการแสดงและนักแสดงก็นำสารที่ผู้กำกับสื่อสารกับเรามาสื่อสารกับตนเองก็จะช่วยให้นักแสดงเข้าใจตัวละครและสามารถสื่อสารกับผู้ชมได้ตามที่ตัวละครต้องการ

การสื่อสารภายในตนเองของนักแสดง: ทฤษฎีไฟ 52 ใบ

จากที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงในหัวข้อที่แล้วว่านักแสดงมองว่าตัวละครรัศมีดาวเป็นตัวละครที่มีความเชื่อไม่สอดคล้องกับตนเอง แต่เมื่อต้องแสดงเป็นตัวละครนี้ นักแสดงควรมีความเชื่อที่สอดคล้องกับตัวละครให้ได้ หนทางหนึ่งที่จะช่วยให้เราเข้าใจตัวละครที่มีความเชื่อไม่สอดคล้องกับนักแสดงคือ ทฤษฎีไฟ 52 ใบ จากการเข้าเรียนการแสดงกับอาจารย์รสสุคนธ์ กองเกตุ หรือ ครูเงาะ (สัมภาษณ์, 2560) จากสถาบันสอนการแสดง The Drama Academy by Kru Ngor

อาจารย์รสสุคนธ์ ได้สอนเรื่องการทำความเข้าใจตัวละครที่มีนิสัยต่างจากตัวนักแสดงหลายๆว่า หากเปรียบไฟ 52 ใบว่าเป็นนิสัยของมนุษย์เรา ตั้งแต่เด็กจนโตเราจะค่อย ๆ ทิ้งไฟไปที่ละใบ จนเหลือแต่ลักษณะนิสัยของตัวเองที่เราหมกมุ่นว่าดี ส่วนไฟที่ทิ้งไปนั้นคือลักษณะนิสัยที่ไม่ใช่ตัวเราหรือเราอาจจะมองว่าเป็นนิสัยที่ไม่ดีก็ได้ แต่หากเรามองกลับกันคนอื่นก็อาจจะทิ้งไฟไปที่เราต้องการเก็บไว้เช่นกัน นั่นแปลว่านิสัยหรือไฟที่ทิ้งไปที่ตัวเรามองว่าไม่ดี ผู้อื่นอาจมองว่ามันดีก็ได้ ตัวอย่างเช่น คนที่ขึ้นินทาจะมองว่าตัวเองเป็นคนใสใจรายละเอียดของผู้อื่นแต่มองคนที่สงบปากสงบคำว่าเป็นพวกสนใจแต่ตัวเอง เป็นต้น ดังตาราง

ไฟนิสัยไม่ดี	ไฟนิสัยไม่ดี มองตัวเอง	ไฟนิสัยดี	ไฟนิสัยไม่ดี มองไฟนิสัยดี
ขึ้นินทา	มีความใสใจ รายละเอียด ของคนรอบ ข้าง	สงบปากสงบ คำ ไม่ยุ่งเรื่อง ของคนอื่น	สนใจแต่ตัว เอง เห็นแก่ตัว

ตารางที่ 1 การสื่อสารภายในตนเองของนักแสดง: ทฤษฎีไฟ 52 ใบ

เมื่อผู้เขียนลองนำทฤษฎีนี้มาใช้ในการมองตัวละครรัศมีดาวที่ผู้เขียนมองว่าเป็นคนนิสัยไม่ดี นับว่าเป็นคนที่ถือไฟและทิ้งไฟต่างจากตัวผู้เขียนหลายอย่าง เพื่อให้ผู้เขียนในฐานะนักแสดงนั้น มองรัศมีดาวในแง่ดีได้จนสามารถเชื่อได้แบบที่รัศมีดาวเชื่อ ตัวอย่างเช่น ผู้เขียนมองว่ารัศมีดาวเป็นคนขี้อิจฉา ซึ่งรัศมีดาวมองความขี้อิจฉาว่าเป็นความทะเยอทะยานได้ และมองว่าคนที่ปรารถนาดีต่อผู้อื่นคือคนโง่หรือโง่ต่ำได้ ดังตารางด้านล่างที่ช่วยให้ผู้เขียนมีความเชื่อแบบตัวละคร

ผู้เขียนมอง นิสัย/ไฟของ รัศมีดาว	รัศมีดาวมอง นิสัย/ไฟของ ตนเอง	ผู้เขียนมองว่า นิสัย/ไฟที่ดี (ตรงข้ามกับ รัศมีดาว)	รัศมีดาวมอง คนที่ถือไฟตรง ข้ามกับตัวเอง
ข้อจรรยา	มีความ ทะเยอทะยาน สมควรมีชีวิต ที่ดี	ปรารถนาดีต่อ ผู้อื่น	โง่ / ใฝ่ต่ำ

ตารางที่ 2 การสื่อสารภายในตนเองของนักแสดง: ทฤษฎีไฟ 52 ใบ ใน
ฐานะนักแสดงในบทบาท “รัศมีดาว”

นอกจากใช้ทฤษฎีนี้เพื่อมองนิสัยของรัศมีดาว
แล้ว ตัวผู้เขียนเองก็ใช้ทฤษฎีนี้ในการมองความเชื่อเรื่อง
ความรักของรัศมีดาวที่มองว่าการได้มีครอบครัวกับสามี
โดยที่สามีไม่ได้รักดีกว่าการที่สามีรักแต่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน
ทำให้เห็นว่ารัศมีดาวสนใจสังคมรอบข้างที่มองตนเองว่า
มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบมากกว่าที่จะสนใจว่าสามีรักตนเอง
หรือไม่ ถึงแม้ภายในใจของเธอจะเจ็บปวดมากก็ตาม ซึ่ง
ความเชื่อเรื่องความรักของรัศมีดาวไม่สอดคล้องกับตัวผู้
เขียนในฐานะนักแสดง ซึ่งเมื่อนำทฤษฎีนี้มาใช้ก็ช่วยให้ผู้
เขียนเชื่อแบบที่รัศมีดาวเชื่อได้

ความเชื่อเรื่อง ความรักของ รัศมีดาว	ผลของความ เชื่อเรื่องความ รักของรัศมี ดาว	ความเชื่อเรื่อง ความรักของ นักแสดง/คน ทั่วไป	ผลของความ เชื่อเรื่องความ รักที่ตรงข้าม กับรัศมีดาว
มีครอบครัว กับสามีถึง แม้ว่าสามีจะ ไม่รัก	คนในสังคม มองว่ารัศมี ดาวประสบความสำเร็จใน ชีวิตรัก	มีคนรักและ เห็นคุณค่าถึง แม้ว่าจะไม่อยู่ ด้วยกัน	คนในสังคม มองว่าไม่ ประสบความสำเร็จในชีวิต รัก

ตารางที่ 3 การสื่อสารภายในตนเองของนักแสดง: ทฤษฎีไฟ 52 ใบ ใน
การมองความเชื่อเรื่องความรักของรัศมีดาว

การสื่อสารภายในตัวบุคคลเพื่อก้าวข้าม ทัศนคติของนักแสดงสู่การก้าวข้ามทัศนคติผู้ชมใน ฐานะของ “ผู้ชนะ”

ภาพที่ 5 การสื่อสารภายในตัวบุคคลที่แสดงผ่านนักแสดงทั้งสอง

เมื่อผู้เขียนในฐานะนักแสดงเลือกที่จะสื่อสาร
ภายในตนเองเพื่อปรับเปลี่ยนความเชื่อให้เหมือนตัวละคร
รัศมีดาวที่มีความเชื่อว่าสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่นั้นคือสิ่ง
ที่ถูกต้องและมีความสุขที่จะดำรงชีวิตอยู่แบบมีสามีและ
ลูกพร้อมหน้าพร้อมตา ถึงแม้ว่าสามีจะรักดาวนภาก็ตาม
ซึ่งรัศมีดาวมองว่านี่คือชัยชนะของตนเอง จึงทำให้ผู้เขียน
สามารถแสดงเป็นตัวละครตามความเชื่อของนักแสดง
และผู้ชมที่มีสถานะเป็น “ผู้แพ้” กลายเป็น “ผู้ชนะ” ได้
เหมือนกับที่อาจารย์วณิชชา ภราดรสุธรรม ได้ให้
สัมภาษณ์เพิ่มเติมไว้ว่า หากนักแสดงเชื่อว่าตัวละครรัศมี
ดาวชนะอย่างจริงจัง ผู้ชมก็จะเชื่อตามรัศมีดาวอย่างหมด
ใจ ซึ่งอาจารย์วณิชชาในฐานะผู้ชมละครเรื่องนี้ทั้ง 2 รอบ
เป็นผู้เห็นการสื่อสารที่แตกต่างของรัศมีดาว ความเชื่อ
จากรอบแรกที่มองว่ารัศมีดาวแพ้กลายเป็นผู้ชนะจากการ
แสดงในรอบที่ 2

นั่นเท่ากับว่าหากนักแสดงสามารถสื่อสาร
ภายในตัวบุคคลว่าตนคือ ผู้ชนะ ตัวละครก็จะสามารถ
สื่อสารกับผู้ชมในฐานะผู้ชนะจนสามารถก้าวข้ามทัศนคติ
ของผู้ชมและยกตำแหน่งผู้ชนะให้รัศมีดาวได้ในที่สุด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

สดใส พันธุมโกมล. (ม.ป.ป.). บทละครเรื่องผู้ชนะ [อัตสำเนา]. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ระบบออนไลน์

ปอรรีชม์ ยอดเณร. (2560). *Speech Communication Network*. เข้าถึงได้จาก <http://scn.ncath.org/articles/self-leadership-through-transformative-learning>